

Fremtidens velfærd

Vedtaget på DSU's Landsmøde, 2.-4. november 2012

Indhold

Indledning	3
1. Styring af den offentlige sektor	4
Varme frem for kolde hænder.....	4
Det bureaukratiske monster skal aflives	5
En tillidsreform af den offentlige sektor	6
Bedre ledelse og uddannelse	7
2. Demokratisering af velfærden	9
Mere kommunalt selvstyre	9
Borgerlotterier.....	10
Et stærkere civilsamfund.....	10
Rettigheder og pligter.....	11
3. Fremtidens velfærd – service eller checks?	13
Fra checks til service	13
Omfordeling skal sikre lige muligheder	13
Offentligt eller privat produceret velfærd?.....	13
Velfærdspartnerskaber.....	15
Verdens bedste sundhedssektor	15

Indledning

DSU ønsker et samfund, der bygger på frihed, lighed og solidaritet. Med det mener vi, at det enkelte menneske selv skal kunne skabe sin tilværelse, at det skal gælde for alle, uanset baggrund. Det forudsætter, at vi opbygger et stærkt fællesskab, der netop sikrer lige muligheder for alle. Det danske velfærdssamfund er et udtryk for, at vi netop forsøger at omsætte disse visioner til virkelighed.

Velfærdssamfundet skal ikke måles på, hvor mange penge vi bruger, hvor mange offentligt ansatte vi har eller hvor mange der modtager ydelser fra det offentlige. Vores velfærdssamfund skal måles på, i hvor høj grad det netop er i stand til skabe rammerne for, at hvert enkelt menneske kan udfolde sig og leve det liv, man ønsker.

Et centralt princip for DSU er universalismen. Universalisme betyder, at alle skal være en del af det samme velfærdssystem. Det skal sikre stærk opbakning til velfærdssamfundet fra alle, på tværs af økonomisk, social og geografisk baggrund.

Der skal ikke findes et velfærdssystem for de rige, og et for de fattige, sådan som vi kender det fra fx USA. Her har størstedelen af befolkningen deres på det tørre med private løsninger, mens den offentlige velfærd kun gælder for de fattige, og derfor også er af væsentlig ringere kvalitet. "Welfare for the poor is poor welfare".

Samtidig er det dog vigtigt at understrege, at universalisme ikke betyder, at alle skal have præcis det samme. Sådan har det aldrig været. Den danske velfærdsmodel er ikke – og har heller aldrig været – kendetegnet ved, at alle fik lige meget. Skulle alle fx have fuld ret til folkepension, ældrecheck og boligstøtte, ville det føre til højere ulighed, idet skatterne i så fald ville skulle hæves på tværs af indkomstgrupper, for at kunne finansiere, at også samfundets rigeste skulle have specifikke ydelser. Vi betragter derfor universalismen som et bærende princip i forhold til service, men ikke nødvendigvis i forhold til ydelser.

Det danske velfærdssamfund står over for en række udfordringer. Befolkningen forventer et højt velfærdsniveau, og bliver man skuffet, tøver mange af dem, som har pengene, ikke med at flytte deres børn til en privat skole, tegne en privat sundhedsforsikring eller flytte forældrene til et privat plejehjem. Hvis ikke vi får vendt den udvikling og genskabt tilliden til det offentlige, risikerer fundamentet for det universelle velfærdssamfund at skride.

I dette oplæg har vi derfor forsøgt at give en række bud på, hvordan vi kan styrke det danske velfærdssamfund. I en tid, hvor der er økonomisk krise og smalhals i de offentlige budgetter, er der god grund til at overveje, om vi kan gøre tingene bedre. Vi skal se åbent på mulighederne for at udvikle og forbedre velfærdssamfundet, samtidig med vi bevarer respekten for det universelle princip.

1. Styring af den offentlige sektor

Aldrig har vi brugt så mange penge på offentlig velfærd som i de senere år. Alligevel er tilfredsheden blandt befolkningen langt fra god. Det viser tydeligt, at velfærd ikke kun handler om, hvor mange penge vi bruger på den offentlige sektor, men også om, hvordan vi indretter den. Der er i de senere år opstået en mistillid til dem, der underviser os, når vi er børn, passer os, når vi er syge, og hjælper os, når vi er blevet gamle. Det skyldes, at der i dele af den offentlige sektor er opstået et bureaukratisk monster, som hverken er til gavn for borgerne eller medarbejderne. Den mistillid skal vi komme til livs, og det kan vi kun gøre, hvis vi afliver det bureaukratiske monster, og begynder at give ansvaret og tilliden tilbage til dem, der rent faktisk udfører arbejdet.

Varme frem for kolde hænder

De seneste fem år er der forsvundet 14.000 "varme hænder" ude i kommunerne. Det vil sige dem, der udfører velfærdsarbejde, fx sygeplejersker, socialrådgivere, pædagoger og sosu-assistenten. I samme periode er der blevet ansat 6.000 i administrative stillinger, der ikke indebærer direkte kontakt med borgere.

DSU mener, at der er brug for at forholde sig kritisk til denne omlægning. I fx Aarhus blev der i FOA's gennemgang fundet op mod 7 led i den offentlige sektor, som primært brugte tid på bureaukratisk arbejde og på at tjekke op på dem i leddet under dem selv. Det er ikke bare dyrt, det betyder også, at der er alt for langt mellem fx pædagogen i børnehaven og den øverste ansvarlige i kommunen. Vi bruger mange penge på noget, der hverken gavner medarbejderne eller brugerne.

DSU mener, at der i dag flere steder i den offentlige sektor bruges for mange ressourcer på administrativt arbejde. Der skal ske en konkret frigørelse af ressourcer, som i stedet kan bruges til at sikre et højt serviceniveau og bedre kvalitet i den offentlige sektor. Flere varme hænder skal tynge ud i de evige bunker af sagsmapper og give mulighed for, at der i mødet med borgeren både er tid og rum for helhedssyn, der tager udgangspunkt i den enkelte. Vi placerer alt for ofte borgerne i "kasser". I fremtiden skal vi se meget mere individuelt på borgerne og inddrage dem i de beslutninger, der vedrører deres liv.

Eksempelvis skal ledige have meget større indflydelse på, hvad de vil foretage sig i deres ledighedsperiode. Hvad der er godt for den ene, er ikke nødvendigvis det, der virker for den anden. Vi er alle forskellige, og det skal man i Jobcenteret, A-kassen osv. tage afsæt i. Derudover ønsker DSU, at alle borgere har én primær sagsbehandler i kommunen, som kender den enkeltes baggrund, vilkår og behov. På den måde undgår vi, at borgeren bliver kastet rundt i et system med et endeløst antal døre.

Der skal indføres et fælles it-system på tværs af hele sundhedsområdet. Det skal sikre en bedre og mere effektiv behandling af patienterne

- En mere enkelt offentlig sektor skal betyde, at kommunerne kan erstatte ”kolde hænder” der udfører administration med ”varme hænder”, der udfører velfærdsopgaver.
- Flere varme hænder skal tynde ud i de evige bunker af sagsmapper og give mulighed for, at der i mødet med borgeren både er tid og rum for helhedstænkning, der tager udgangspunkt i den enkelte.
- Man skal som borger kun have en sagsbehandler, som tager sig af alle sager.

Det bureaukratiske monster skal aflives

Dette skal selvfølgelig ikke betyde, at børnehavepædagogen nu skal overtage al det papirarbejde, som før lå inde på Rådhuset. Tværtimod skal reglerne i det offentlige system afbureaukratiseres. Der skal ske en grundig gennemgang af de eksisterende regler på en lang række områder. Vi skal væk fra forestillingen om, at hver gang en uheldig sag har været fremme i medierne, så er svaret mere kontrol og mere bureaukrati. I stedet skal der i alle dele af den offentlige sektor udarbejdes et klart og overskueligt regelsæt for hvert enkelt område. Det skal også være nemmere for borgerne at indgive en klage til kommunen, uden at skulle igennem en lang, bureaukratisk trædemølle.

Et helt konkret område, hvor der er brug for at trimme regeltyranniet, er beskæftigelsesområdet. Dagpengereglerne fylder i dag 23.675 sider, og det har hverken den arbejdsløse eller sagsbehandlerne mulighed for at have fuldt overblik over. DSU mener, at dagpengereglerne skal være overskuelige, så den enkelte, der er blevet arbejdsløs, kan sætte sig ind i, hvilke regler der gælder på området. Det skal ske ved, at man opstiller nogle få, overordnede retningslinjer, som dækker over de mange bestemmelser. På den måde gøres reglerne lettilgængelige for alle. Det samme gælder ansøgningseskemaer til det offentlige, som skal være overskuelige og skrevet i et letforståeligt sprog.

Også på andre områder skal det være lettere for borgeren at finde rundt i den offentlige sektor. Der skal ske en tydelig og fornuftigere arbejdsdeling mellem kommune, stat og region. Særligt på sundhedsområdet og det specialiserede område. Borgere må ikke tabes mellem to stole på grund af dårlige og bureaukratiske arbejdsgange.

Derudover mener DSU, at arbejdet med at digitalisere den offentlige sektor skal fremskyndes, så administrative byrder lettes, og der på den måde frigøres ressourcer til kernevelfærd. Dog skal der tages hensyn til dem, der aldrig har siddet ved en computer før, fx de ældre, og derfor bør man stadig opretholde den manuelle borgerservice. Endelig skal der foretages en grundig oprydning i de mange offentlige råd og nævn. Det skal både frigøre ressourcer og skabe en mere overskuelig offentlig sektor.

- Reglerne i det offentlige system skal forenkles.
- Der skal være nemmere adgang til at klage.

- Dagpengereglerne skal forenkles til få, overordnede retningslinjer.
- Klar arbejdsdeling mellem stat, regioner og kommuner.
- Den offentlige sektor skal digitaliseres.
- Der skal ske en sanering af offentlige råd og nævn.

En tillidsreform af den offentlige sektor

DSU har tillid til, at de offentlige ansatte i Danmark er dygtige og engagerede medarbejdere, som arbejder hårdt for at give den bedste service til borgeren. Desværre har vi langt fra udnyttet potentialet i vores offentligt ansatte. Der er for meget fokus på kontrol og for lidt fokus på medbestemmelse. Det offentliges rolle er ikke at detailbestemme medarbejdernes arbejde, men at give dem de bedst mulige rammer for at kunne sætte deres faglighed, engagement og erfaring i spil. Den faglige stolthed skal være drivkraften i hverdagen. Derfor ønsker DSU en tillidsreform, som giver mere frihed til de offentligt ansatte.

I stedet for det minuttyranni, der er et resultat af 1980'ernes ledelsesteorier som New Public Management, LEAN og Benchmarking, skal den offentlige sektor igen styres af faglighed og ansvar til den enkelte medarbejder.

Et væsentligt problem i dagens offentlige sektor er, at der er alt for meget fokus på proceskrav, og for lidt fokus på det endelige produkt, nemlig kvaliteten af den velfærd, som borgerne modtager. Derfor skal succeskriteriet for fremtiden ikke være, om de offentligt ansatte kan sætte flueben ud for en lang række krav på deres liste, men selve indholdet af den velfærd, der leveres.

Det betyder et opgør med statslige, ensartede kvalitetsstandarder. Lærere skal fx ikke længere bruge tid på elevplaner, i stedet skal der være frihed til, kommunalt og på den enkelte arbejdsplads, at skabe en løsning, som passer bedst til den givne situation. Dog er det vigtigt for DSU at det ikke skaber en forringelse af kvaliteten for borgerne, derfor er det stadig vigtigt at der arbejdes med rettighedserklæringer som er nemme og gennemskuelige for borgerne når de skal søge om hjælp hos kommunen.

Der skal etableres medarbejderråd, som sikrer medarbejderne medindflydelse på driften af deres arbejdsplads. Samtidig skal det fungere som en instans, hvor sager kan tages op og derefter sendes videre til personalemødet.

DSU mener, at man i de danske kommuner skal implementere idéerne bag det norske 'modelkommune-initiativ'. Der er baseret på idéen om at udvikle den offentlige sektor ved at trække på de ansattes erfaringer og ressourcer, og bygger på trepartssamarbejde på kommunalplan, hvor både medarbejdere, ledelse og politikere har indflydelse ved dialog, og derfor bliver nødt til at udvikle og forbedre serviceydelse og velfærden i fællesskab. Det ville skabe et sundt arbejdsmiljø, hvor de ansatte vil føle ejerskab og ansvar overfor kommunen.

- Der skal mere fokus på medbestemmelse og mindre fokus på kontrol af offentligt ansatte.
- Opgør med statslige proceskrav til gengæld for fokus på resultaterne.
- Medarbejderråd skal sikre medarbejderne medindflydelse på deres arbejdsplads.
- Der skal indføres forsøg med modelkommuner efter norsk forbillede.
- Den faglige stolthed skal være drivkraften i hverdagen.
- Kommunerne skal i højere grad arbejde for resultater der afspejler et højt serviceniveau med kvalitet frem for opfyldelsen af proceskrav.

Bedre ledelse og uddannelse

Forudsætningen for en omfattende afbureaukratisering af den offentlige sektor er et større fokus på ledelse og uddannelse, så medarbejderne er i stand til at tackle det store ansvar, der følger med en afbureaukratiseret, fleksibel og enkel offentlig sektor.

De kommende lærere, pædagoger og sygeplejersker skal have de bedste forudsætninger for at yde den service, der kræves i deres job. Der skal være flere undervisningstimer på professionshøjskolerne, og vi skal generelt søge at styrke de studerendes faglighed.

Erfaringsudveksling skal indgå som et vigtigt supplement, fx skal det være muligt i en periode at være på en anden offentlig arbejdsplads for at udveksle erfaringer på tværs af de respektive faggrupper og sektorer, og på den måde få et større indblik samt en større tværfaglighed på tværs af forskellige erhverv.

Vi skal i fremtiden have større fokus på god og effektiv ledelse i den offentlige sektor. Når vi giver mere frihed til de enkelte institutioner, så følger ansvaret også med. Det kræver måske, at vi stiller skrappe krav til ledelse i den offentlige sektor, og bliver lidt mindre tolerante over for svigt. Det forudsætter en omfattende efteruddannelse af ledere på fx folkeskoler og plejehjem.

DSU ønsker på sigt en reform af ledelsesstrukturen for de offentlige institutioner. Det er ikke hensigtsmæssigt at lederne på fremtidens velfærdsinstitutioner fx blot er tidligere skolelærere eller sygeplejersker med en smule efteruddannelse. Derfor ønsker DSU, at ledelsen af de offentlige institutioner deles i to – en administrativ og en faglig ledelse.

Den administrative ledelse skal besættes af en uddannet leder, med kompetencer og kvalifikationer indenfor økonomistyring, offentlig ledelse og personalehåndtering. Den faglige ledelse skal have institutionens faglige mål og retning som hovedfokus og kan bestå af en efter- eller videreuddannet person med samme fagområde som det øvrige personale. Men den faglige ledelse kan også bestå af en leder med akademiske kvalifikationer indenfor institutionens fagområder, fx en leder med kandidatgrad i didaktik.

En sådan reform vil professionalisere ledelsen på de offentlige institutioner, og styrke både administrationen og fagligheden. Målet med reformen er at skabe en offentlig sektor, som på

indhold og udgifter leverer velfærdsservice i verdensklasse, og er konkurrencedygtig i forhold til private tilbud.

Derudover bør ledelsen pr. definition komme i praktik "på gulvet" to uger om året, for at tilegne sig konkret viden og forståelse for, hvad der udfordrer medarbejderne i hverdagen.

DSU mener, at vi i højere grad skal have et skarpt fokus på efteruddannelse i alle led af den offentlige sektor. Vi lever i en omskiftelig verden, hvor der hver dag fødes teknologiske forbedringer, findes nye opgaveløsninger, som velfærdsudøverne skal være klædt på til at anvende. Endvidere skal medicinstudiet tilføjes en overbygning i hospitalsledelse, der kan læses på lige fod med de medicinske specialiseringsaspekter.

- Flere undervisningstimer på professionshøjskolerne.
- Mere erfaringsudveksling på tværs af arbejdspladser og faggrupper.
- Mere efteruddannelse til ledere af offentlige institutioner.
- Ledelsen skal i praktik "på gulvet" to uger om året.

2. Demokratisering af velfærden

DSU ønsker et Danmark, hvor der er plads til alle, og hvor den enkelte borger har mest mulig indflydelse på sin egen hverdag. Det skal også gælde i forhold til den måde, vi tænker velfærd på. Vi skal styrke den demokratiske kultur, ikke blot blandt de offentlige ansatte, men blandt hele befolkningen og også i kommunerne. Vi skal skabe et deltager-Danmark, hvor borgerne i langt højere grad har indflydelse på den offentlige sektor. Der skal være langt bedre rammer for, at frivillige og civilsamfundet kan løfte velfærdsopgaver, som i dag ikke bliver udført af professionelle. Vi ønsker ikke en stat, der overtager borgernes individuelle ansvar, men et samfund, der sikrer, at alle kan udnytte deres potentiale fuldt ud.

Mere kommunalt selvstyre

En afgørende forudsætning for demokratisk velfærd er et stærkt kommunalt selvstyre. Det er ude lokalt, og ikke på Christiansborg, at man har de bedste forudsætninger for at indrette velfærden i samspil med de ansatte og brugerne. Desværre er det kommunale selvstyre blevet kraftigt udvandet gennem de seneste årtier. Meget er blevet detailstyret fra Christiansborg, ligesom blandt andet skattestop og anlægsloft har sat snævre grænser for kommunalpolitikernes manøvre muligheder.

DSU mener derfor, at det er altafgørende, at det kommunale selvstyre styrkes i de kommende år, og at man løsner de snærende økonomiske og strukturelle bånd, som unødvendigt begrænser kommunernes investeringer og udvikling. Derfor mener DSU også, at den nye budgetlov skal afskaffes. Kernen i det kommunale selvstyre er og bliver det økonomiske råderum til at indrette udgiftsniveau og prioritering og dermed skatteudskrivning efter de lokale behov og ressourcer år efter år.

DSU mener, at de forsøg med frikommuner, der blev igangsat under den borgerlige regering, skal udvides. Formålet er netop at sætte kommunerne fri til at gøre tingene på nye og andre måder, uden at være underlagt stramt, statsligt bureaukrati. Samtidig er det vigtigt, at erfaringerne fra eksisterende frikommuner videreføres gennem KL.

Kommunale fællesindkøb kan være en udmærket måde at spare penge på lokalt. DSU mener dog, at det er absurd, når offentlige institutioner på den ene side bliver tvunget til at gøre brug af dyrere fælles indkøbsregler, hvis de samtidig selv er ansvarlig for at forvalte deres budget. Derfor må fælles indkøbsregler aldrig føre til, at offentlige institutioner pålægges øgede udgifter, end de kunne få på almindelige markedsvilkår.

- Den økonomiske spændetrøje om kommunerne skal ophæves.
- Budgetloven skal afskaffes.
- Der skal laves flere forsøg med frikommuner.
- Kommunale fællesindkøbsaftaler må ikke belaste den enkelte institutions budget.

Borgerlotterier

I DSU mener vi, at enhver borger har både et ønske og en forpligtelse til at deltage aktivt i samfundet. Derfor er DSU heller ikke bange for at tage nye og mere kontroversielle metoder i brug, når befolkningen skal inddrages i udviklingen af morgendagens politik. To konkrete metoder, som DSU ønsker at anvende er borgerlotterier og deltagerbudgetter.

Borgerlotterierne er kendt fra Canada, hvor metoden er brugt med gode resultater, blandt andet i forbindelse med tilblivelsen af en lokal sundhedsplan for Toronto. Kort sagt går borgerlotterierne ud på, at en større eller mindre skare tilfældigt udvælges til at bidrage til en konkret politikudvikling. I dansk kontekst kan modellen lettest sammenlignes med borgerligt ombud, som vi kender det fra retssystemet, hvor 'almindelige mennesker' indkaldes som domsmænd og lægdommere. Et kvotesystem skal ud fra et stratifikationsprincip baseret på køn, alder, bopæl og uddannelsesbaggrund sørge for, at grupper deltager repræsentativt.

De udvalgte borgere, der deltager, oplyses først grundigt om virkeligheden på det konkrete område, de skal rådgive om. Herefter bliver de ledt gennem dialoger og interaktioner for at komme frem til anbefalinger og råd, hvad enten disse er forslag til handlestrategier eller omprioriteringer i eksisterende satsninger.

- Borgerlotterier skal i fremtiden bruges aktivt i forbindelse med politikudviklingen, på både kommunalt og statsligt plan.

Et stærkere civilsamfund

Mellem stat og marked ligger civilsamfundet. Desværre overses civilsamfundet ofte. De kooperative og frivillige fællesskaber er klemt inde mellem staten og markedet. Derfor ønsker DSU, at civilsamfundet skal bruges som supplement til opgaver, der i dag ikke løses af professionelle, men hvor velfærden kunne trænge til et løft. DSU mener, at det skal være nemt og ubureaukratisk at være frivillig. Formularer må ikke blive en hæmsko for ens drivkraft.

DSU ønsker eksempelvis at styrke mulighederne for at være besøgsvenner for ensomme ældre, ligesom en lignende ordning kunne gælde kriminalforsorgen, hvor frivillige kan bruges som samtalepersoner. Da frivillige mange steder har rigtigt mange ressourcer, skal kommunen altid se på, hvorvidt en ny kommunalopgave kan løses sammen med foreninger og bestyrelser.

Civilsamfundet spiller en stor rolle i at sikre et solidarisk samfund med en stærk sammenhængskraft. Det er her man danner stærke, frivillige fællesskaber og møder folk med en anden baggrund end sin egen. Det gælder uanset, om man er aktiv i den lokale fodboldklub, som spejderleder eller lægger nogle timer på et værested for udsatte borgere. Derfor mener DSU, at det skal gøres mere attraktivt at lave frivilligt arbejde.

DSU mener, at der skal nedsættes en frivillighedskommission, som på baggrund af inputs fra alt fra fodboldklubber, sociale væresteder og kommuner skal komme med konkrete anbefalinger til, hvordan vi kan styrke civilsamfundet og det frivillige arbejde i Danmark.

DSU mener, at frivillige i højere grad bør kunne anvende deres erfaringer i deres professionelle liv og karriere. Det kan sikres ved, at frivillige kan få papir på deres aktiviteter. Derfor skal kommunerne udarbejde frivillighedsbeviser, som kan bruges af de frivillige foreninger til at dokumentere frivilligt arbejde, som kan vedlægges den frivilliges CV. Desuden mener DSU ikke, at man som dagpenge- eller kontanthjælpsmodtager skal straffes for at tage del i frivilligt arbejde, men derimod anerkende, at det styrker den arbejdsløses muligheder fremover.

Civilsamfundet kan også styrkes ved at forbedre mulighederne for Corporate Volunteering, som er en gren inden for Corporate Social Responsibility (CSR). Corporate Volunteering betyder, at medarbejderne i en virksomhed kan bruge en del af deres arbejdstid på frivilligt arbejde. Det er relativt udbredt i England, men i Danmark sker det også hos fx Novo Nordisk. Det kunne styrkes ved at oprette en frivillighedsbank, som kan matche virksomheders medarbejdere med det ønskede frivillige arbejde.

- Der skal ryddes ud i de bureaukratiske regler, der gør det initiativløst og besværligt at være frivillig i Danmark.
- Der skal nedsættes en frivillighedskommission, der skal komme med anbefalinger til at styrke det frivillige arbejde.
- Kommunerne skal udarbejde frivillighedsbeviser, som kan bruges som supplement til det professionelle cv.
- Vi skal skabe incitament til virksomheder til at oprette en frivillighedsbank.

Rettigheder og pligter

Den gamle socialdemokratiske parole: "Gør din pligt – kræv din ret" er lige så aktuel i 2012, som den var i 1871. Den enkelte har pligt til at bidrage til fællesskabet, men har også ret til hjælp og støtte, alt efter hvilken situation man er i. Derfor er rettigheder og pligter for DSU i høj grad et spørgsmål om ressourcer. Det skal derfor gennemsyre det danske velfærdssamfund, at hver gang vi giver folk en rettighed, så følger der pligter med – og omvendt.

Den studerende har pligt til at passe sit studie, men har samtidig ret til fri uddannelse og SU. Er man arbejdsløs, har man pligt til at stå til rådighed for arbejdsmarkedet og søge et job. Men man har samtidig ret til hjælp fra samfundet til at finde et job, eller til at blive efteruddannet. Virksomhedsejeren har ret til at gøre brug af en fleksibel og veluddannet arbejdsstyrke, men har samtidig pligt til at betale sin skat.

For DSU er det afgørende, at ens pligt som samfundsborger ikke stopper ved skattepligten. DSU mener også, at alle borgere har en pligt til at engagere sig over for sine medborgere. Man er over skatten med til at sikre, at ens gamle mor får et godt ophold på plejehjemmet, da velfærdssamfundet sikrer omsorg og pleje. At velfærdssamfundet løfter opgaven med at passe ens gamle mor på plejehjemmet, betyder ikke, at man kan lade være med at besøge hende. På samme måde er lærere i folkeskolen ikke en erstatning for, at man som forældre opdrager sit barn og hjælper med lektierne, så godt man kan. Det er også godt medborgerskab, at man hilser på sin nabo, når man henter avisen i postkassen om morgenen.

3. Fremtidens velfærd – service eller checks?

Vores velfærdsstat er opbygget omkring tanken om universel velfærd. Desværre er en uheldig udvikling begyndt at tage form. Flere danskere er begyndt at vende den offentlige sektor ryggen – privatskoler, privathospitaler og private plejehjem oplever en stigende efterspørgsel. Det betyder større ulighed, og kan på sigt underminere fundamentet for vores velfærdssamfund. Derfor er der brug for en prioritering og styrkelse af de fælles kerneydelser.

Fra checks til service

For at komme denne udvikling til livs, hvor flere danskere dropper den offentlige velfærdsservice, foreslår DSU, at man fremover bruger flere penge på en forbedret service i kernevelfærden. I dag bruges 40 % af statens samlede husholdningsbudget på overførsler. Det burde være et stærkt vidnesbyrd om, at flere får unødvendige midler på en check ind af brevsprækken. Grundlæggende ønsker vi, at et nyt princip indføres: Hver gang man sænker en overførselsindkomst for de velstillede, så skal pengene bruges til at forbedre en service til gavn for alle.

Omfordeling skal sikre lige muligheder

Vi skal give folk lige muligheder for at udfolde sig og udnytte deres potentiale. Det er et kæmpe problem, at børn af ufaglærte er født med væsentligt dårligere kort på hånden end akademikernes børn. Selvom vi er store tilhængere af, at man gør skattesystemet mere progressivt, må vi erkende, at det ikke løser problemet alene.

DSU mener derfor, at socialt udsatte institutioner i fremtiden skal tilføres flere midler. Vi skal udvikle mere intelligente ressourcefordelingssystemer i forhold til dagsinstitutioner, skoleområdet og ungdomsuddannelserne, som tager højde for de forskelligheder, der er i de udfordringer, den enkelte institution står med. Institutioner med mange tosprogede eller børn fra socialt belastede familier skal tilgodeses med midler fra institutioner med børn af ressourcestærke forældre. Derved kan vi sikre reelle lige muligheder for børn – uanset hvilken baggrund de har.

- Der skal indføres intelligente ressourcefordelingssystemer inden for daginstitutioner, folkeskoler og ungdomsuddannelser, så institutioner med særlige udfordringer tilføres flere midler.

Offentligt eller privat produceret velfærd?

DSU ser ikke det offentlige og det private som hinandens fjender. Det afgørende er ikke, hvorvidt en ydelse produceres offentligt eller privat, men at borgerne sikres den bedst mulige velfærd. Det danske velfærdssamfund er kendetegnet ved en blanding af offentligt og privat leveret velfærd. På

sundhedsområdet spiller det private en stor rolle, fx er læger privatpraktiserende og ambulancekørsel er udliciteret. Det afgørende er imidlertid, at den enkelte borger på intet tidspunkt bliver bedt om at hive pengene op af lommen, betalingen varetages hele vejen igennem af det offentlige.

DSU mener dog, at det er afgørende, at der ved udbud til private stilles klare krav. Udbud sker på fællesskabets præmisser – ikke på de private aktørers præmisser. Formålet med et udbud er selvsagt ikke, at de private skal sidde at skumme fløden, men at udvikle og forbedre vores fælles velfærd. Det kan fx ske ved at lade både offentlige og private aktører byde ind med forslag til, hvordan en given velfærdsopgave kan løses inden for nogle på forhånd fastlagte rammer.

Desværre bruges udbud i dag alt for ofte som en spareøvelse i kommunerne, hvor kortsigtede budgethensyn vejer tungere end langsigtede velfærdshensyn. Resultater er derfor alt for ofte dårligere velfærd og dårligere forhold for de ansatte. Andre steder bliver udbud brugt som led i et liberalt frimarkedskorstog, uden at se på, hvorvidt det egentlig skaber bedre vilkår. Derfor mener DSU, at det skal være et klart princip, at der kun skal foretages udbud, der betyder en reel forbedring af velfærden, uden løn- og arbejdsvilkår for de ansatte svækkes.

DSU mener ikke, at staten skal stille krav om, at en bestemt andel af kommunernes opgaver skal sendes i udbud. Det er noget, den enkelte kommune må beslutte.

DSU mener, at det offentlige skal stille krav om sociale klausuler i forbindelse med udbud. Det gælder ikke mindst forhold til praktikpladser, hvor det i dag kun er en forsvindende lille del af udbuddene, hvor der stilles krav. På den måde bliver udbud ikke kun et spørgsmål om kroner og ører, men også om at få løftet en række uddannelsesmæssige og sociale opgaver.

DSU mener, at der ved indgåelsen af udliciteringsaftale skal indgå en række minimumskrav til kvalitet snarere end kvantitet, der skal være konkrete og underskrives af både udbyder og virksomhed.

- Udliciteringer og brug af private må aldrig føre til, at borgeren selv skal have penge op af lommen.
- Der skal kun foretages udlicitering, der betyder en reel forbedring af velfærden, uden løn- og arbejdsvilkår for de ansatte svækkes.
- Både offentlige og private aktører skal kunne byde ind på de velfærdsopgaver, som sendes i udbud.
- Kommunerne må selv bestemme, hvor meget de sender i udbud.
- Der skal stilles krav om sociale klausuler i forbindelse med offentlige udbud.

Velfærdspartnerskaber

Det offentlige og det private skal understøtte hinanden, når det handler om at skabe vækst. I 1990'erne var det offentlige-private partnerskaber, der skabte vindmølleeventyret og rykkede Danmark op i superligaen når det handler om grøn energi. DSU mener, at vi i 10'erne skal indgå "velfærdspartnerskaber" mellem offentlige institutioner og private virksomheder for at udvikle ny, moderne velfærdsteknologi. Den moderne teknologi, fx robotstøvsugeren, vil kunne aflaste de offentlige ansatte og give dem tid til at være omsorgsfuld om den enkelte ældre ved samtale eller andet. Samtidig vil det på sigt kunne blive en ny dansk eksportsucces, der kan skabe vækst og arbejdspladser.

Kommunerne skal have større mulighed for at investere i velfærdsteknologi. Derfor skal låne- og deponeringsreglerne for investeringer i fremtidige driftsbesparelser ændres, så det er mere rentabelt for kommunerne at investere.

- "Velfærdspartnerskaber" mellem det offentlige og private firmaer skal gøre Danmark til verdens førende inden for velfærdsteknologi.
- Låne- og deponeringsreglerne skal ændres, så det bliver mere attraktivt at investere i velfærdsteknologi.

Verdens bedste sundhedssektor

På sundhedsområdet har DSU også vidtrækkende ambitioner. Det er afgørende for et stærkt velfærdssamfund, at alle har lige og fri adgang til verdens bedste sundhedssystem. For DSU er det afgørende at have et så stærkt og effektivt et sundhedsvæsen, at det private sundhedssystem og de private sundhedsforsikringer er overflødige. Vi er ikke imod private alternativer, men de må aldrig igen blive favoriseret på skatteborgernes regning, sådan som det skete med Lars Løkke som sundhedsminister.

DSU er tilhænger af en behandlingsgaranti, hvor folk med kritiske sygdomme bliver prioriteret forrest i køen. Kan man ikke blive behandlet i det offentlige inden for behandlingsgarantien, så skal man have mulighed for at blive behandlet på et privathospital. Men det skal ske efter samme kriterier som hos det offentlige.

Så hvis Hr. Jensen skal opereres på et privathospital, så skal privathospitalet højst have det samme beløb, den såkaldte DRG-takst, som et tilsvarende offentligt hospital havde fået. Hvis privathospitalet ikke tager ansvar for at uddanne sundhedspersonale eller kun tager de lette, hurtige operationer, så skal de naturligvis også have en lavere DRG-takst. Det betyder også, at privathospitaler selv skal betale for at rette op på deres fejloperationer.

Men lige så vel som man har ret til behandling, så har man også pligt til at møde op ved lægekonsultationer såvel som planlagte operationer. Derfor mener DSU, at man som borger skal pålægges et gebyr, hvis man mod forventning afholder sig fra at møde op til disse ting.

DSU mener, at der i højere grad skal satses på telemedicinske løsninger, som alternativ til daglige besøg hos lægen. Det vil spare både tid og penge. For at aflaste lægerne mener DSU endvidere, at der skal være muligt for sygeplejerskerne at udføre mindre, ukomplicerede indgreb uden deltagelse af læger.

Fremover skal forebyggelse prioriteres langt højere end i dag. Hver kommune skal arbejde med forebyggelsesstrategier på institutionsplan, og kommunerne skal have en sundhedsenhed, der vejleder og rådgiver familier, der har en mærkbar dårlig sundhedstilstand. Også psykiatrisindsatsen skal styrkes, og psykiske sygdomme skal sidestilles med somatiske (fysiske) sygdomme.

Lighed i sundhed vil altid være hjerteblod for socialdemokrater. Derfor mener DSU, at al brugerbetaling på sigt skal afskaffes. Hvis alle skal opleve at have fri adgang til vores sundhedssystem, så må ingen opleve at månedsindkomstens størrelse er af betydning.

- Behandlingsgaranti skal sikre, at folk med kritiske sygdomme bliver prioriteret forrest.
- Betalingen til privathospitalerne skal afspejle, hvilke operationer de foretager, og hvor meget de bidrager til fx uddannelse af sundhedspersonale.
- Der skal opkræves et gebyr, hvis man udebliver fra behandling eller undersøgelse i sundhedsvæsenet.
- Mere brug af telemedicinske løsninger.
- Alle kommuner skal oprette en sundhedsenhed og have fokus på forebyggelse.
- Psykiske sygdomme skal sidestilles med somatiske (fysiske) sygdomme.
- Brugerbetaling i det offentlige sundhedssystem skal afskaffes.